

DR. SZABÓ ÁRPÁD

ISTEN TÖRVÉNYE: SZABADSÁG ÉS ÖSSZETARTOZÁS

*„Figyelj, népem, tanításomra, fordítsátok felém fületeket,
amikor beszélek!*

*Mert példázatra nyitom számat, ősrégi titkokat akarok hirdetni,
amiket hallottunk és tudunk, mert őseink elbeszélték nekünk,*

*nem titkoljuk el fiaink elől, elbeszéljük a jövő nemzedéknek:
az Úr dicső tetteit és erejét, csodáit, amelyeket véghezvitt.*

*Intelmeket írt Jákób elé, tanítást adott Izraelnek, és megparancsolta őseinknek,
hogy adják azokat további utódaiknak.*

*Tudja meg ezt a jövő nemzedék, a születendő fiak, és ha felnőnek,
beszéljék el fiaiknak,*

*hogy Istenbe vessék bizalmukat; ne felejtsek el Isten nagy tetteit,
és tartsák meg parancsolatait.”*

(Zsolt 78,1–7)

Valahányszor egy kimagasló évfordulót ünnepelünk, önkéntelenül is a történet mélyebb, jelképebb tanulságaira kell gondolnunk. Arra, hogy a legünnepebb évfordulónak is akkor van értelme, ha a hétköznapi sorába illeszkedik, ha szellemi-lelki értékeink teljesebb birtokbavételét és érvényesülését segíti elő. Ha nem egyszeri, szép, kivételes alkalom a meghatott tiszteletre, hanem hatékony mozzanata önismeretünk, szellemi arcunk kiformalásának. Ha az ünnep elmúltával sem feledkezünk meg arról a szellemi örökségről s az abból fakadó jelent formáló elkötelezésről és jövőt remélő ígéretről, amelynek megtartóan és továbbéltetően valósággá kell válnia minden nemzedék számára.

Ezért választottam a mai ünnepi alkalomra beszédem alapgondolatául a 78. zsoltár bevezető részét. Ez a zsoltár olyan, mint egy tanító ballada, amely arra használja fel az ősi hagyományt, hogy vallási és történelmi leckét adjon hallgatóinak. Tehát nemcsak egyszerően a múlt eseményeit sorolja fel, hanem az a célja, hogy megmutassa: Isten hogyan munkálkodott népe történelmében és történelme által.

Az ószövetségi nép életében meghatározó volt, amit a zsoltáríró *bizonyoságtevésnek és törvénynek* nevez, és amely nélkül nem lehet megérteni a történelmet sem. Amikor a törvényt emlegetjük, amely átfogta az egész életet, nem annak ke-

letkezésére gondolunk, hanem inkább arra a szemléletre kell figyelniünk, amely szerint amikor visszamentek történelmük kezdeteihez, *mindig Istenre találtak*, mint *Teremtőre és Törvényadóra*.

És ami igaz a bibliai nép életében, történelmi és tapasztalati igazság a mi történelmünkben is, mert a nagy nemzeti sorsfordító események mögött elődeink is mindig felfedezték Isten lelkének munkálkodását és törvényeinek érvényesülését, s átengedték ügyüket irányításuknak. Az 1956-os, bukásában is győzedelmes forradalom azt sugallta a világnak, hogy egy kis nép is – Isten lelkétől ihletetten és erkölce tudatában – fel tud lázadni a zsarnok ellen, ha van erejét megsokszorozó hite a rablánc széttöréséhez. A magyaroknak, örömmel nyugtázhadjuk, volt. A magyar október ezért tudta megrázni a világot, s arra késztetni világszerte a szellem embereit, hogy a mártírium előtti főhajtáson kívül legyen bátorságuk az önvizsgálatra s a nemzetük lelkiismeretét felborzoló, számonkérésre. Amikor pedig elbukott a forradalom, és meghiúsultak a legszebb remények, mindez azért történhetett, mert a nemzet, miközben több sebből vérzett, kénytelen volt engedni, hogy az elnyomó hatalom zsarnoksága helyettesítse Isten akaratát és terveit.

A törvény azért adatott, hogy a nép számára biztosítsa az élet folytonosságának feltételeit és mintáit, amelyek a törvény rendjében nyertek kifejezést. Az egyes ember és a nemzet életében nem az volt a fontos és jellemző, hogy a különböző szükség-, vagy vészhelyzetekben milyen intézkedéseket hoztak a védekezésre, a megmaradásra, hanem az Isten által megállapított és biztosított rend, amely egyben védelmet nyújtott nemcsak ellenségeikkel, de saját magukkal szemben is. Ezért, akik semmibe vették és kigúnyolták a törvényt, magukon érezték Isten súlyos, büntető kezét. Ők elveszhetnek, megsemmisülhetnek, de a törvény szilárdan maradandónak bizonyult.

Jelenkori történelmünk tesz bizonyosságot arról, hogy az isteni törvény és igazság végül is mindig diadalmaskodik a zsarnokság és diktatúra felett, ám érvényesülésének léptékei sokszor meghaladják az egyéni élet időbeli korlátait. Ezért a reményit sohasem szabad feladni.

Ezt a tanúbizonyosságot és törvényt kell tovább adni apától gyermekekig, nemzedékről nemzedékre, hogy még a megnemszületettek is megismerhessék. A zsolttáríró szerint a törvény kétféle módon biztosítja a megmaradást: egyfelől megtartják parancsolatait, amely a jelen azonnali kötelességeit mutatja meg, másfelől reménységüket Istenbe vetik, amely hosszabb távon a jövő útját jelöli. Ezek nélkül sem a haladás és fejlődés, sem a közösségi összetartozás nem lehetséges.

Miután felsorakoztatja, mint nagy történelmi tanulságot, népe megmaradásának feltételeit, a zsolttáríró a történelem negatív példáit hozza fel, azokat, amelyek akkor következtek be, amikor nem helyezték reménységüket Istenbe, és hűségeseknek sem bizonyultak törvényeivel szemben.

Szomorúan kell megállapítanunk, hogy mai életszemléletünk súlyos átalakuláson ment keresztül. Igaz ez nemcsak Istennel való kapcsolatunkra, de egymáshoz, és nemzeti közösségünkhöz való viszonyunkra nézve is. Ma már nem tudunk együtt örülni és együtt ünnepelni. Az 1956-os forradalom, a magyarság egyik sorsfordító eseményének évfordulója előtt is így vagyunk immár. Pedig tovább kellene adnunk ez évforduló ünnepi tartalmát és üzenetét, a felénk áradó szabadság és összetartozás nagy történelmi tapasztalatából táplálkozó lelkeséget gyermekeinknek és unokáinknak, és nem a politikai szekértáborok megüresedett jelszavaival lövöldöznünk egymásra.

Beteljesedni látszik Wass Albert látomása a *Nagypénteki sirató* című versében:

„Átokverte, szerencsétlen
Nagypéntekes nemzet vagyunk.
Golgotáról golgotára
Hurcoljuk a keresztfákat.
Mindig kettőt, sose hármát.
Egyet felállítunk jobbról,
Egyet felállítunk balról.
S amiként a világ halad –
Egyszer jobbról, egyszer balról,
Fölhúzzuk rá a latrokat,
Kurucokat, labancokat,
Közülünk a legjobbakat.
Így lettünk országút népe.
Idegen föld csavargója,
Pásztortalan jószágféle.
Tamással hitetlenkedő,
Kakasszóra Péterkedő,
Júdáscsókkal kereskedő.
Soha-soha békességgel
Krisztus úrban szövetkező.”

Hol van a harmadik, a középen álló kereszt, amelytől húsvétunkat, az összetartozás lelkületében magára talált, megújult jövőnket várhatjuk? Azt a lelki és történelmi közösséget, amelyik nemcsak mindig a másokra mutogat, s a maga igazától várja megváltásunkat, hanem azt, amelyiknek van elég erős hite és erkölesi bátorsága odaállni Isten elé, odamérni egyéni és közösségi életünk ismeretőjegyeit, az ő életet adó törvényéhez és védelmező szeretetéhez. Csak ez lehet a mi reménységünk.

Reményről beszélni annyit jelent, mint megállapítani, hogy a jövő milyen helyet foglal el vallási, de egyéni és közösségi életünkben is. Isten az időben fo-

kozatosan kinyilatkoztatja mindenki számára ezt a jövőt és annak szépségét, áldásait. Istenbe és az ő hűségébe vetett bizalom, az ő ígéretében való hit, biztosítanak minket ennek a jövőnek valós és igaz voltáról, s egyúttal megsejtetik annak nagyszerűségét. Így lehetséges, hogy reménységgel éljünk.

A jövő reménysége azonban függ a hűséges és kitartó szeretettől, ami nem könnyű feladat a gyarlóságra hajlamos emberi szabad akarat számára. Ezért csak Istenben bízva remélhetjük, akiben hiszünk, hogy ő egyedül képes a szabadságot alkalmassá tenni a szeretetre. A hitbe és bizalomba így belegyökerezve tud a remény a jövő felé kitérni, és tudja felemelni erejével a hívő ember életét.

1956 parancsa az 50. évfordulón tehát így hangzik: „Tudja meg ezt a jövő nemzedék, a születendő fiak, és ha felnőnek, beszéljék el fiaiknak, hogy Istenbe vessék bizalmukat: ne felejtsek el Isten nagy tetteit, és tartsák meg parancsolatait!” Ámen.

DR. EARL K. HOLT

FÖLÜLRŐL VALÓ BÖLCSESSÉG¹*Jak 3,13–18**Jób 28,20–28*

„A bölcsesség honnan jő tehát, és hol van a helye az értelemnek?” kérdezi Jób az Ótestamentum szövegében. Kérdése szinte panaszos sírás. Hol lehet fellelni a bölcsességet? Hol terem az? „Kicsoda köztetek bölcs és okos?”

A bölcsességről szól mai textusunk, és erről elmélkedünk e vasárnapi órán – arról a bölcsességről, mely Jakab apostol szerint fölülről való, talán a mennyekből származik, onnan, ahova bepillantánunk nekünk, embereknek nem adatott meg.

Jézust életében környezete többnyire tanítómesterként ismerte. Bölcsességért keresték fel őt az emberek. Azonban az evangéliumok egybehangzóan tartják számon azt az incidenst, amikor Jézus bölcsessége visszautasításra talált, és mely jelentős tanulsággal szolgál számunkra is. Márk a következőképpen emlékezik meg erről:

Márk 6:1-6 (Jézus) méne az ő hazájába, és követék tanítványai.

És amint eljött vala a szombat, tanítani kezde a zsinagógában, és sokan, akik őt hallák, elálmélkodának vala, mondván: „Honnét vannak ennél mindezek? És mely bölcsesség az, ami néki adatott, hogy ily csodadolgok is történnek általa?”

Avagy nem ez-é az az ácsmester, Máriának a fia, Jakabnak, Józsnak, Judásnak és Simonnak pedig testvére? És nincsenek-é itt közöttünk az ő nőtestvérei is? És megbotránkoznak vala ő benne.

Jézus pedig monda nékik: Nincs proféta tisztesség nélkül csak a maga házában, és rokonai között és a maga házában. Nem is tehet vala ott semmi csodát, csak néhány beteget gyógyíta meg, rájuk vetvén kezeit. És csodálkozik vala azoknak hitetlenségén...”

Valamennyi evangélium említést tesz erről az esetről, Jézusnak eme kudarcáról, midőn saját szülőföldje, szülővárosa utasítja őt vissza, kivétvén magából. És arról is említést tesz az írás, hogy ez a visszautasítás milyen demoralizáló hatással volt Jézusra. Addigi csodatevő, gyógyító tehetsége, ereje egyszerűből csődöt mondott: „Nem is tehet vala ott semmi csodát” ezek között az emberek között, akik végeredményben legjobban ismerték őt – legalábbis ők így gondolták – mert, talán éppen e vélt közelség miatt, képtelenek voltak befogadni tanításait.

¹ Elhangzott a Kolozsvár-belvárosi templomban 2006. október 1-jén